

1. Okaýanlara kabul edişiniň mazmunynywe onuň duýmadan tapawudyny sapagyň başynda düşündirmeli. Duýma predmetiň we hadysalaryň aýry-aýry häsiýetlerini şöhlelendirýär. Kabul ediş bolsa adama predmetiň, hadysanyň hilini, häsiýetiniň köptaraplylygyny bitewilikde şöhlelendirýär. Hakykat predmetleriň häsiýeti biri-birinden aýrylmazdyr. Predmetleriň, hadysalaryň adamyň analizatorlary teklipl edilmek dürli duýmalar ýüze çykarýar. Olaryň arasynda berk baglanyşyk emele gelýär. Onuň esasynda predmetleriň bitewilikde şöhlelenmesi bolup geçýär. Ol özünden çylşyrymly hadysany düzýär. Hil taýdan bolsa duýmadan tapawutlanýar.
2. Predmetiň şekili adamlaryň kabul edşinde, aňynda dörände öz işiniň onuň aýry-aýry häsiýetlerinden daşary adamyň geçmişdäki tejribesini, predmet baradaky bilenimi we oňa bolan gatnaşgyny alýar. Adamyň ökde tejribesine laýyklykda-appersepsiýa-adamyň predmet we hadysa barada alan bilimlari, oňa gatnaşygy şahsyýet gönükdirilmesini düzýär. Hemme kabul edişler şahsyýetiň aýratynlygy boýunça zeurulygy boýunça gyzyklanmasy duýgusy şol wagty psihiki ýagdaýyna görä döräp geçýär.
3. Esasy kabul edişiniň häsiýeti bolup, onuň göwrümi kabul edýär. Kabul edişem duýma ýaly reflektor esasy bar. Kabul ediş hadysada biz diňe predmetiň häsiýetlerine, böleklerine biri-biri bilen gatnaşygynda üns berýäris.
4. Kabul edişiniň ösüşi pikirlenme bilen berk baglanyşykly. Pikirlenme kabulediş hadysasyna manysy häsiýet berýär. Manlyk we umumylaşdyrmak adamyň kabul edişiniň hili bolýar. Belli bir predmetleri hadysalary adam kabul edip häsiýeti boýunça böleklere bölünýär. Manysy we umumylaşdyrma kabul ediş uly adamda we çagada tapawutlanýar. Ol pikirlenmäniň ösüş derejesine adamyň tejribesine hem bagly bolýar. Çaga predmetleri aýra aýralykda kabul edip, olary toparlara goşmalydyr. Pikirlenme we ösüş hadysanyň öösmegi bilen çaganyň kabul ediş häsiýeti üýtgeýär.
5. Kabul edişiniň oýlap tapyjylykly häsiýeti obýektiň kabul edişine baglybolýar. Onuň şerti bolup kabul edilýän adamyň şahsyýetiň mazmunynda kabul etmeklik ilen gyzyklanýar, tejribesi, maksady.
6. Ilýuziýa baradaky sorag kabul edişiniň aldanmalary. Ony onuň aýratynlygynda aýry seretmeli däl. Aldanmalar adamlarda öň bar bolan gatnaşyklarda hem ýüze çykyp bilýär.
7. Wagty we giňişligi kabul etmäni kabul edişiniň umumy kanunalaýyklygy bilen seretmeli. Kabul edişiniň bu görnüşiniň esasy häsiýeti adamyň toplan tejribeligine we bilimine daýanýar. Giňişligi kabul ediş ilki bilen çaganyň giňişlikde edýän hereketleri bilen ýerine ýetirildi. Durmuşy tejribe wagty kabul edişi ösdürmek ilkinji basgançagy bolup durýar.
8. Bu temada esasy sorag bolup syn etme we syn etmäni ösdürmek şahsyýetiň aýratynlygy bolup durýar. Adamyň kabul edişi hemişe onuň ýerine ýetirýän işi bilen bagly bolýar. Maksada okgunly iş aktiw kabul edişi talap edýär. İşde kabul edişiniň ösmegi

maksadaokgunlygy meýilleşdirilişi ulgamlygy ýüze çykýar.

Yslamberdi TYLLANUROW
Türkmen döwlet
binagärlik - gurluşyk
institutynyň mugallymy